

Bilješke iz bogoslovske literature.

Biblijske bilješke.

Novo biblijsko učilište (Pontificium institutum biblicum) može se reći, sada je potpunoma uređeno. Godine osnutka i poteškoće svakog početka su prošle; uz vidljivi blagoslov Božji podigao se ovaj zavod, da bude kula i branič riječi Božje proti modernom bezvjerstvu. Sv. Otac mu osobitu brigu posvećuje, a zadaća, koju mu namijeni, nije laka. Osjeća se to već danas, gdje se i nakon enciklika „Providentissimus“ Leona XIII. i „Pascendi Dominici gregis“ Pija X. — još puno toga mutno i nesređeno nalazi na polju biblijskom. Tu će novo učilište morati biti svjetionikom i provodičem — katolička biblijska znanost mora se otresti protestanskih autoriteta — pa ne će biti toliko žalosnih zabluda i — osuda sa strane Rima.

Zadnji broj t. zv. „Acta pontificii instituti biblici“ (nuntia de rebus instituti) donose gdjejoju i za širu javnost zanimivu noticu.

1. Na prvom je mjestu poslanica sv. Oca upravljena na rektora O. Foncka, gdje se saopćuje formular diplome, što je nakon svršenog trogodišnjeg studija dobivaju alumni zavoda. Naslov, što ga ovakovi alumni dobivaju jest „lector seu professor Sacrae Scripturae“. Doktorski grad ne može institut podijeliti; taj ostaje i nadalje rezerviran jedino papinskoj biblijskoj komisiji.

2. Ovogodišnji „numisma pontificum.“ nosi kao najznamenitije djelo IX. god. vladanja Pija X. sliku biblijskog zavoda. S lijeva i s desna Mojsije i sv. Petar s natpisom: studiis scripturae sacrae provehendis.

3. Kako je nedavno (u ožujka o. g.) novo sjedište zavoda svečano otvoreno u prisutnosti oko 13 kardinala — pošto je zgrada na Piazza Pilotta posvema u svrhe učilišta uređena — referira se u odsjeku „Domus instituti“ o samoj zgradi, o aulama, o krasnoj biblioteci, o muzeju biblijskom. U najvećoj auli (za oko 300 slušalaca) postavljena je na želju sv. Oca lijepa mramorna statua presv. Srca Isusova na glavnom mjestu, a povrh nje uklesana deviza instituta: *verbum Domini manet in aeternam.*

4. Slijedi „*conspectus historicus anni III.*“ Tu je spomenuta među ostalim i smrt jednoga od profesora zavoda, ujedno profesora na Gregorijanskom sveučilištu, O. Henr. Gismondi-a. Na bibl. institutu predavao je jezike: aramajski, arapski i etiopski. Na Gregoriani aramajski, sirski i arapski.

Slušatelja bilo je u trećoj godini 135. Alumni: 39, auditores: 16, hospites: 80. Oko 13 do 15 razliĉnih narodnosti, među njima i jedan Hrvat. — T. zv. nagrada: „*Lord Braye*“ u iznosu od 1250 lira (osnovana darom Engleza Alured barona de Braye) raspisuje se i podjeljuje svake godine za najbolju radnju. Tema za ovu godinu glasi: *Textus Phil. 2, 5—11 philologice, historice, theologice exponatur.*

5. U odsjeku: „*Puncta quaedam ad rationem studiorum spectantia*“ — javlja se najprije: *de scientia in candidatis requisita.* Poznato je, da se za „*alumne*“ zahtijeva doktorat u teologiji i kurz skolastiĉne filozofije; za „*auditores*“ kurz filozofije i teologije.

Posebice se sada ističe, da se zahtijeva pozitivno znanje hebrejskog i grĉkog jezika, tako da kandidat bez velike poteškoće uz malu pripravu može ĉitati i razumjeti n. pr. historičke knjige St. Z. ili historiju od Ksenofonta. Gdje bi se eventualno sumnjalo — ima prefekt studija pravo zahtijevati od kandidata takav ispit. Ne pokaže li dovojnno znanja — ne može se pripustiti niti kao „*alumnus*“ niti kao „*auditor*“ — nego jedino kao „*hospes*“.

Koji su već snabdjeveni znanjem u studiju biblijskom tako, da im se ne ĉini nuĉnim polaziti kurz prve godine, mogu, položivši ispit za dotiĉni kurz, biti pripušteni odmah u drugu godinu. Navađa se materija iz koje se moraju podvrći ispitu. — Za postignuće diplome nakon svršenog trogodišta zahtijeva se osim usmenog ispita, disertacija. Usmeni ispit traje 2 sata. Zahtijeva se egzegeza St. i N. Zavjeta, biblijska arheologija, povjest egzegeze i jedan istoĉni jezik osim hebrejskog i bibl. aramajskog, no tu materiju sastavljaju predavanja zadnjeg godišta akademiĉkog. — Disertacija „*ratione vere scientifica elaboranda est, adhibitis omnibus subsidiis litterariis, quae pro materia subjecta occurrunt*“ u 8° ima da obuhvaća barem 32 stranice.

6. „*Fundatio novorum stipendiorum annuorum*“ javlja, da je dobrotom dotiĉne francuske familije omogućeno godišnjih

dva deset stipendija za alumne instituta. Prednost imaju pred ostalima Francuzi. Molbu s preporučenim pismom Ordinarija ili redov. starješina valja upraviti na rektora zavoda.

7. Zanima nas veoma tačka VII.: De scriptis ab instituto editis atque edendis. Tri vrsti publikacija najavljeno je već u početku 1° Acta pont. inst. biblici (seu Nuntia de rebus instituti; izašlo dosad 7 svešćića) 2° Commentationes (biblijska revija; ta dosad još nije izašla; „Deo favente post praeparationem omni cura peractam etiam hisce votis satisfacere licebit“) 3° Scripta (seu varia opera et opuscula; što ih je dosad izašlo bili su „ad usum privatum auditorum Instituti“.) Prvo djelo ove vrsti, a publici juris, jest od A. Deimela: Veteris Testamenti chronologia monumentis babylonico-assyriis illustrata. Najavljeno ih je, što će u najkraće vrijeme u javnost, na broj osam najst. Između ostalih spominjem: L. Murillo: Introductio et Commentarius in Isaiam; G. Mezzacasa: Studio critico sulle aggiunte alessandrine nel libro dei proverbi di Salomone; Fonck: De evangelii quaestiones introductoriae; Fonck: Enchiridion biblicum; Szczepanski: Geographia historica Palaestinae antiquae; Mallon: Palaeografia coptica; A. Deimel: Die altsumerischen Texte und ihre Bedeutung für die Bibel; Fonck: Gedanken über praktische Bibelerklärung.

8. Na koncu je dodan još sumarni prijedlog predavanja za godinu 1912—1913. A. Živković. Rim.

Historične bilješke.

E. E. Golubinskij, otac povjesti ruske crkve, preminuo je 20. siječnja o. g., pa je vrijedno i pravedno, da mu imenu i radu i naš bogoslovni znanstveni list dostojnu poštu odade.

Golubinskij rođen je 1834. u svećeničkoj obitelji, svršio je nauke u moskovskoj duhovnoj akademiji, gdje mu je bio učiteljem glasoviti slavista Gorski. 1859. bi promaknut na stupanj magistra teologije na osnovu radnje, koja je raspravljala o snošaju istočnih rimskih careva prema hereticima IV.—VI. vijeka. Već 1861. bi na moskovskoj duh. akademiji namješten kao baccalaureus, kasnije kao izvanredni, a 1882. kao redoviti profesor iz crkvene povjesti. Uze si za životni cilj sistematski obraditi prošlost slavenskih pravoslavnih crkvi,